

MAA- JA METSÄTALOUSVALIOKUNNAN MIETINTÖ 7/2007 vp

Hallituksen esitys rehulaiksi

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 5 päivänä kesäkuuta 2007 lähettänyt maa- ja metsätalousvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen rehulaiksi (HE 27/2007 vp).

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- ylitarkastaja Marita Aalto ja hallitusneuvos Leo Forss, maa- ja metsätalousministeriö
- apulaisjohtaja Sinikka Marmo, Elintarviketurvallisuusvirasto Evira
- tutkimusprofessori Anja Siitonen, Kansanterveyslaitos
- erikoistutkija Jarmo Valaja, MTT Jokioinen
- pääsihteeri Irma Salovuori, geeniteknikan lautakunta
- kehityspäällikkö Juho Kyntäjä, ProAgria Maaseutukeskusten liitto
- kotieläinasiames Vuokko Puurula, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto ry
- puheenjohtaja, eläinlääkäri Antti Nurminen, Suomen Eläinlääkäriliitto
- turkiseläinlaboratorion johtaja Pirjo Aronen, Suomen Turkiseläinten Kasvattajain Liitto ry
- toiminnanjohtaja Lea Lastikka, Suomen Siipikarjaliitto

- ravitsemustieteen professori Matti Näsi, Helsingin yliopiston maatalous-metsätieteellinen tiedekunta
- toimistopäällikkö Matti Särkelä, Paliskuntain yhdistys
- terveydenhuoltoeläinlääkäri Hannele Nauholz, Eläintautien torjuntayhdistys ry
- professori Hannu Saloniemi, Maitohygienialiitto ry
- tutkimus- ja tuotekehitysjohtaja Eija Helander, Suomen Rehu Oy
- edunvalvontapäällikkö Riitta Brandt, Valio Oy.

Lisäksi kirjallisen lausunnon ovat antaneet:

- oikeusministeriö
- kaupp- ja teollisuusministeriö
- Tullilaboratorio
- Lihateollisuuden tutkimuskeskus LTK
- Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC
- Elintarviketeollisuusliitto ry
- Kalatalouden Keskusliitto
- Suomen Kalankasvattajaliitto ry
- Suomen Kuluttajaliitto ry
- Päivittäistavarakauppa ry
- Finfood - Suomen Ruokatieto ry

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi rehulaki, joka korvaisi voimassa olevan rehulain. Tarve säätää uusi rehulaki johtuu Euroopan yh-

teisön uudistuneesta elintarvike- ja rehulainsäädännöstä. Uudistuksen taustalla on Euroopan yhteisöjen komission vuonna 2000 julkaisema

valkoinen kirja elintarvikkeiden turvallisuudesta, jonka jälkeen yhteisön aineellinen rehulainsäädäntö on annettu pääsääntöisesti aiempien direktiivien sijasta asetuksin.

Esityksen tarkoituksena on uudistaa, yhdenmukaistaa ja selventää rehuja koskeva lainsäädäntö ottaen huomioon Euroopan yhteisön rehulainsäädäntö, kansalliset kehittämistavoitteet ja käytännössä esiin tulleet muutostarpeet.

Lailla säädettäisiin rehuja koskevista yleisistä vaatimuksista, rehualan toimijoille asetettavista vaatimuksista, viranomaisista ja valvon-

nasta sekä hallinnollisista pakkokeinoista ja rangaistuksista. Lain soveltamisalaan kuuluisivat kaikki rehujen tuotanto-, valmistus- ja jakeluvaiheet sekä rehujen käyttö. Vientilaki koskisi, ellei vastaanottavan maan kanssa olisi muusta sovittu.

Rehujen viranomaisvalvonta painottuisi rehualan toimijoiden laadunvarmistusmenetelmien valvontaan sekä markkinavalvontaan.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun se on hyväksytty ja vahvistettu.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Yleisperustelut

Hallituksen esityksen perusteluissa todetun mukaisesti valiokunta toteaa, että rehulainsäädännön tarkoituksena on osaltaan varmistaa elintarviketurvallisuutta. Rehut vaikuttavat elintarviketietoturvan alkupäässä eläinten terveyteen ja hyvinvointiin sekä niistä saatujen tuotteiden turvallisuuteen ja laatuun. Lisäksi niillä on suuri merkitys eläintuottajien toimintaedellytyksiin, koska rehut ovat merkittävä tuotantopanoks eläintuotannossa. Toimiva lainsäädäntö ja sen valvonta takaavat myös rehualan toimijoiden tasapuolisen kohtelun ja yhtäläisen kilpailuaseman. Lainsäädännön tavoitteiden toteutuminen edellyttää, että toimijat ottavat osaltaan vastuun rehujen turvallisuuden varmistamisesta ja muusta määräysten mukaisuudesta.

Rehukasvien tuotantoon käytettiin Suomessa vuonna 2003 noin 80 prosenttia viljellystä peltoalasta. Pääosa tuotantoeläinten ruokintaan tarkoitettuista rehuista tuotetaan ja käytetään suomalaisilla maataloilla. Eläintuotannossa rehuilla on suuri taloudellinen merkitys. Elintarviketuotantoeläimille syötettävät rehut ovat pitkälle kotimaisia lukuun ottamatta tarpeellisia valkuaisrehuja, kuten soija, ja rehun lisäaineita. Rehuteollisuuden tuotteet vastaavat keskimäärin kolmanneksesta suomalaisten tuotantoeläinten energiansaannista, mutta esimerkiksi sikojen ja siipikarjan osalta teollisten rehujen osuus ruokinnassa on huomattavasti suurempi. Eläintuot-

teiden myyntitulot koko maa- ja puutarhatalouden myyntitulosta olivat 65 prosenttia vuonna 2004.

Rehulainsäädäntö on Suomen EU-jäsenyyden aikana muuttunut paljon. Esityksen tarkoituksena on tehdä rehulakiin Euroopan yhteisön lainsäädännön edellyttämät muutokset. Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että komissio on siirtynyt käyttämään lainsäädännön muotona yhä yleisemmin asetuksia aiempien direktiivien sijasta. Yhteisön asetukset ovat sellaisenaan kansallisesti voimassa olevaa oikeutta, eikä niitä saa enää erillisin säädöksin tulkita tai panna täytäntöön. Kun yhteisön rehulainsäädäntö ja voimassa oleva rehulaki sisältävät päällekkäisiä säännöksiä samoista asioista, on rehulain uudistaminen tälläkin perusteella tarpeellista. Lisäksi yhteisön asetuksista koostuvan rehulainsäädännön toimeenpano kansallisella asetuksella ei ole mahdollista, koska hallinnollisista pakkokeinoista ja rangaistuksista on säädettävä lailla.

Valiokunta korostaa sitä, että lain tavoitteet olisivat keskeisiltä osiltaan samat kuin nykyisessä rehulainsäädännössä. Pää tavoitteena on turvata eläintuotannon ja eläimistä saatavien elintarvikkeiden laatu edistämällä hyvälaatuisien ja turvallisten rehujen käyttöä sekä ehkäistä huonolaatuisten rehujen aiheuttamia taloudellisia tappioita. Uutta lakia sovellettaisiin kaikissa rehujen tuotanto-, valmistus- ja jakeluvaiheissa rehujen alkutuotannosta sen markkinoille saattami-

seen sekä rehujen käyttöön. Rehuvalvonnan keskusviranomaisena toimisi Elintarviketurvallisuusvirasto Evira, jonka tulee laatia myös valvonta-asetuksen mukainen monivuotinen kansallinen valvontasuunnitelma. Valiokunta pitää tärkeänä sitä, että Elintarviketurvallisuusvirastolle asetettaisiin lisäksi edelleen velvollisuus laatia rehujen yksivuotinen valvontasuunnitelma.

Valiokunta pitää myös keskeisenä sitä, että rehulain vahingonkorvaussäännöstä ehdotetaan muutettavaksi siten kuin eduskunta on edellyttänyt käsitellessään keväällä 2006 hallituksen esitystä lannoitevalmistelaksi (MmVM 3/2006 vp — HE 71/2005 vp). Siten myös rehulaissa säännelty vahingonkorvausvastuu olisi ankaraa, tuotamuksesta riippumatonta vastuuta. Ankaruus vastuu kohdistuisi rehujen valmistajaan, valmistutajaan ja tuojaan.

Lain 18 §:n mukainen ilmoitusvelvollisuus ei koskisi rehualan toimijoita, jotka harjoittavat yksinomaan tuottamiensa alkutuotannon tuotteiden pienten määrien suoria toimituksia paikalliselle maatilalle siellä edelleen käytettäväksi. Esityksen perustelujen mukaan tällä tarkoitettaisiin esimerkiksi rehun viljelyä vuosittain korkeintaan yhden (1,0) hehtaarin pinta-alalla ja toimittamista paikalliselle maatilalle siellä käytettäväksi. Valiokunta katsoo, että mainittu pinta-alan enimmäismäärä tulee nostaa kolmeen hehtaariin.

Valiokunta toteaa, että ehdotetun rehulain 19 §:n mukaan rehualan toimijat olisivat velvoitettuja pitämään tiedostoa, josta tarvittaessa voidaan selvittää valvontaa ja rehujen jäljitettävyyttä varten tarpeelliset tiedot. Lain 5 §:n mukainen määritelmä sulki joitakin toimijoita rehualan toimija -käsitteen ulkopuolelle. Pykälän 1 momentin 5 kohdan nojalla rehualan toimijana ei kuitenkaan pidettäisi toimijaa, joka harjoittaa yksinomaan:

a) yksityiseen kotikäyttöön tarkoitettujen elintarviketuotantoeläinten ruokintaa;

b) rehun valmistusta omistamilleen tai hallitsemilleen muille kuin elintarviketuotantoeläimille;

c) lemmikkieläinten ruoan vähittäiskauppaa.

Valiokunta tulee jäljempänä ehdottamaan mainittuun luetteloon lisättäväksi uuden d)-kohdan koskien hoito- ja vapaa-ajankalastusta. Nämä toimijat, esimerkiksi turkiseläinten kasvattaja, koirakennelin pitäjä ja/tai vapaa-ajankalastaja eivät siten olisi kirjanpitovelvollisia.

Edellä todettuun viitaten valiokunta toteaa, että esityksen yksityiskohtaisissa perusteluissa todetaan 19 §:n kohdalla, että rehuhygieniasetuksen liitteiden I ja II kirjanpitovelvollisuudet koskevat myös muiden kuin elintarviketuotantoon tarkoitettujen eläinten rehujen tuotanto-, valmistus- ja jakeluvaiheita. Tältä osin valiokunta täydentää esityksen perusteluja, sillä liite I ei koske alkutuotannon toimijoita, jotka ruokkivat muita kuin ei-elintarviketuotantoeläimiä (koska rehuhygieniasetuksen soveltamisalaan ei kuulu ns. non-food-eläinten ruokinta). Sen sijaan liitteen II vaatimukset koskevat myös turkiseläimille rehuja valmistavia toimijoita (rehufirmoja).

Valiokunta pitää tärkeänä, että erityisesti alkutuotannon ohjeistukseen ja neuvontaan varaudutaan osoittamalla tarkoitukseen riittävät voimavarat. Lisäksi valiokunta painottaa sitä, ettei uudistus saa johtaa byrokratian lisääntymiseen. Kaupallisten asiakirjojen tulee riittää tarvittaessa kirjanpidoksi jäljitettävyyttä selvittäessä, eikä erillistä kirjanpitoa tule vaatia.

Valiokunta toteaa, että Elintarviketurvallisuusviraston voimavaroihin kohdistuu vähentämispaineita valtion tuottavuusohjelman kautta. Erityisesti raja-asetuksella tapahtuvalle valvonnalle tulee varata riittävät voimavarat. Tärkeää on, että voidaan varmistaa kaikkien vähänkin riskialttiiden maahantuotavien rehujen tehokas raja-valvonta. Lisävoimavaroja tarvitaan myös läänineläinlääkäreihin, jotka käsittelevät muun ohella lääkerhujen ja lääkkeiden käytön valvontaa eläintenpitoyksiköissä.

Lain 11 §:ään tulisi esityksen mukaan säännöksiä muuntogeenisistä rehuista. Valiokunta pitää tärkeänä, että selvitetään mahdollisuudet laatia eläintautien torjuntayhdistyksen salmonellan torjuntatarkoituksessa ylläpitämän "posi-

tiivilistan" tapainen luettelo rehunvalmistajista, jotka eivät käytä muuntogeenisiä (gmo) ainesosia rehunvalmistuksessa.

Valiokunta katsoo, että porotalouden osalta paliskuntien tulee voida tehdä osakkaidensa puolesta ilmoitus Elintarviketurvallisuusvirastoon rekisteröintiä varten. Ilmoituksessa ei tule olla tarpeellista toistaa sellaisten toimijoiden nimiä, jotka jo ovat ilmoittautuneet tukihaun kautta vuosien 2006/2007 aikana. Lisäksi ilmoitusvelvollisuutta ei ylipäättään tule olla sellaisella toimijalla, joka ainoastaan viljelee maksimissaan kolmen hehtaarin alalla vuosittain viljaa/heinää tms. (ns. pieni ja paikallinen toiminta). Tilanteessa, jossa edellä mainitut ehdot (korkeintaan 3 ha) täyttyvät eikä toimija ruoki poroja millään muotoa, ilmoitusvelvollisuutta ei myöskään tule olla.

Edellä esitetystä käy ilmi, että ehdotetun lain mukaan rehunvalmistaja, valmistuttaja ja tuoja ovat vahingonkorvausvelvollisia ns. ankan vahingonkorvaussäännön mukaisesti. Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että turkiseläinten rehujen raaka-aine-, valmistus- ja jakelulogistiikan vaatimukset johtavat tilanteisiin, joissa tuoteselosteissa annettavia arvoja ei ole mahdollista ennen rehun toimittamista ja syöttämistä kaikilta osin varmistaa. Turkiseläinten rehun valmistajien kannalta tilanne on ongelmallinen suhteessa vastuuperiaatteisiin. Turkiseläinten tuorehujen kohdalla on tärkeää määritellä tuoteseloste ja siitä ilmenevistä arvoista sallittava poikkeaminen niin, että voidaan varmistaa eri osapuolten oikeudenmukainen asema mahdollisissa riitatilanteissa.

Ehdotetun lain perusteluista ja sen 52 §:stä käy ilmi, että voimassa olevan rehulain nojalla annetut maa- ja metsätalousministeriön päätökset ja asetukset jäisivät edelleen voimaan, kunnes ehdotetun lain nojalla annettavat maa- ja metsätalousministeriön asetukset on annettu, edellyttäen, että voimaan jäävät asetukset eivät ole ristiriidassa uuden lain kanssa. Valiokunnalle toimitetusta selvityksestä on käynyt ilmi, että voimaan jäävät säädökset ja niihin myöhemmin tehdyt muutokset olisivat maa- ja metsätalousministeriön päätös 41/1999 rehuseoksista, maa-

ja metsätalousministeriön päätös 40/1999 rehuaineista, maa- ja metsätalousministeriön asetus 43/2005 rehun lisäaineista, maa- ja metsätalousministeriön asetus 60/2005 eläinten ruokintaan käytettävistä tuotteista, maa- ja metsätalousministeriön asetus 3/2006 rehujen valvonnan järjestämisestä, maa- ja metsätalousministeriön päätös 57/1995 erityisravinnoksi tarkoitettuihin rehuista sekä maa- ja metsätalousministeriön päätös 163/1998 haitallisista aineista, tuotteista ja eliöistä rehuissa.

Valiokunta edellyttää, että annettavan rehulain vaikutuksia seurataan ja että seurannan tuloksista toimitetaan maa- ja metsätalousvaliokunnalle selvitys vuoden 2009 loppuun mennessä (*Valiokunnan lausumaehdotus*).

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä seuraavin huomautuksin ja muutosehdotuksin.

Yksityiskohtaiset perustelut

2 §. Pykälän 2 momentin perusteluista käy ilmi, että rehulain ei ole tarkoitus koskea sellaisia rehuja, joita käytetään tutkittaessa tietyn rehun vaikutusta eläimen tuotokseen. Koska kyseiset kokeet eivät välttämättä täytä eläinkokeen määritelmää eivätkä ne täten kuuluisi koe-eläintöiminnästä annetun lain soveltamisalaan, valiokunta pitää tarkoituksenmukaisena lisätä asiaa koskevan maininnan momenttiin.

5 §. Valiokunta toteaa, että ehdotetun 18 §:n mukaisesti ilmoitusvelvollisuutta ei olisi sellaisella toimijalla, joka yksinomaan toimittaa pieniä määriä tuottamiaan alkutuotannon tuotteita suoraan paikalliselle maatilalle siellä edelleen käytettäväksi. Kyseistä poikkeusta voidaan soveltaa samoin periaattein myös hoitokalastuksen harjoittajaan, joka toimittaa satunnaisesti hoitokalastuksella saatua kalaa paikalliselle turkistarhalle. Koska hoitokalastuksen osalta on tarkoituksenmukaista, että sitä eivät koskisi muutkaan rehualan toimijalle asetetut velvoit-

teet siltä osin kuin hoitokalastuksessa saatu saalis toimitetaan käsittelemättömänä sitä jatkojalostavalle rehualan toimijalle, valiokunta ehdottaa, että 5 §:n (määritelmät) kohtaa 10 (rehualan toimija) muutetaan.

7 §. Valiokunta kiinnittää huomiota lakiehdotuksen 7 §:n 3 momenttiin ja 16 §:ään, joiden mukaan maa- ja metsätalousministeriö voisi asetuksella kieltää tiettyjen rehuaineiden käytön, jos käytöstä voisi aiheutua vakavaa vaaraa ihmisen tai eläinten terveydelle taikka ympäristölle (7 §:n 3 momentti) tai tilapäisesti asetuksella kieltää rehujen valmistuksen, markkinoille saatamisen, käytön, tuonnin tai viennin taikka rajoittaa niitä sekä määrätä kielletyt rehut poistettaviksi markkinoilta tai alkutuotantopaikkojen ja muiden rehujen hallussapitäjien varastoista (16 §). Valiokunta painottaa sitä, että asetusten antamisen edellytyksenä tulee olla, että on perusteltua aihetta olettaa, että rehu voi aiheuttaa vakavaa vaaraa ihmisten tai eläinten terveydelle taikka ympäristölle.

Valiokunta toteaa myös, että luonteeltaan tilapäiset tai sitä pidempiaikaiset rajoitukset, jotka toteutetaan antamalla ministeriön asetus, ovat ongelmallisia sen johdosta, että rehujen valmistaja tai käyttäjä, jonka toimintaan rajoitus kohdistuu, ei voi yleensä saattaa säädökseen perustuvaa rajoitusta tuomioistuimen tutkittavaksi. Valiokunta ehdottaakin oikeussuojaongelman poistamiseksi, että rajoitukset säädettäisiin edelleenkin asetustasoisesti mutta niihin liittyisi erillinen hallinnollinen päätöksentekojärjestelmä, jonka mukaisesti rajoituksista voitaisiin myöntää poikkeuksia. Sen vuoksi valiokunta ehdottaa pykälän 3 momentin muuttamista.

16 §. Valiokunta ehdottaa pykälää muutettavaksi edellä 7 §:n kohdalla esitetyin perustein.

24 §. Valiokunta katsoo, että pykälässä mainitun valtuutetun tarkastajan julkista hallintotehtävää voidaan pitää avustavasta luonteestaan huolimatta sillä tavoin laajana, että tarkastajan ammattitaidolla on ratkaiseva merkitys viranomaisen päätöksenteon oikeellisuudelle. Tähän liittyen valiokunta pitää asianmukaisena lisätä 1

momenttiin viittauksen koskien tarkastajan vahingonkorvausvastuuta.

Valiokunta katsoo, että pykälän 2 momentin viittaussäännös viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettuun lakiin (621/1999) on sinänsä tarpeeton, mutta pitää tarpeellisena säilyttää sitä koskevan maininnan informatiiviluonteisena. Tässä tarkoituksessa valiokunta ehdottaa 2 momenttia muutettavaksi ja täydennettäväksi asiaa koskevalla lisäyksellä.

28 §. Valiokunta ehdottaa pykälän otsakkeen teknistä tarkistamista ja 2 momenttiin lisättäväksi maininnan siitä, että myös rehualan toimijan käyttämän laadunvarmistuslaboratorion olisi ilmoitettava eläimen ja ihmisten välillä mahdollisesti suoraan tai välillisesti siirtyvien tautien ja tartuntojen (zoonoosien) seurantaan ja valvontaan liittyvistä tutkimuksista ja niiden tuloksista Elintarviketurvallisuusvirastolle. Lisäksi valiokunta ehdottaa momentin siirtämistä pykälän 1 momentiksi, jolloin esityksen mukainen 1 momentti siirtyy 2 momentiksi.

Saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää myös tärkeänä, että kansallinen vertailulaboratorio ilmoittaa pyydettyä Elintarviketurvallisuusvirastolle ja Kansanterveyslaitokselle epidemiologista seurantaan varten tarvittavat tiedot sekä Elintarviketurvallisuusvirastolle lisäksi valvonnan ohjausta varten tarvittavat tiedot tutkimuksissa eristetyistä mikrobikannoista. Kansanterveyslaitokselle toimitettavat tiedot eivät kuitenkaan saisi sisältää valvontakohteiden tunnistetietoja. Mainittuja velvoitteita koskevat säännökset ehdotetaan otettavaksi uuteen 3 momenttiin, jolloin esityksen mukainen 3 momentti siirtyisi pykälän 4 momentiksi.

34 §. Ehdotettu pykälä koskisi tarkastus- ja tiedonsaantioikeutta. Perustuslakivaliokunta on lausuntokäytännössään pitänyt perustuslain 10 §:ssä turvatun henkilötietojen suojan kannalta vastaavissa hyvin väljissä ja ulottavuudeltaan hyvin laajoissa sääntely-yhteyksissä erityisen tärkeänä, että tiedonsaantioikeutta ei erikseen sanonnallisesti venytetä ja että tiedonsaantioikeus rajataan koskemaan ainoastaan välttämät-

tömiä tietoja (esim. PeVL 14/2002 vp ja PeVL 37/2005 vp). Valiokunta ehdottaakin pykälän 2 momentin teknistä tarkistamista ja tiedonsaanti-oikeuden rajaamista koskemaan välttämättömiä tietoja.

35 §. Saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää tarpeellisena ehdottaa, että pykälän rakennetta tarkistetaan siten, että salassapitovelvollisuutta koskeva viittaussäännös sisällytetään 1 momenttiin ja salassa pidettävien tietojen luovuttamista koskevat säännökset uuteen 2 momenttiin. Valiokunta ehdottaa myös, että pykälän säännöksiä tarkistetaan ottaen huomioon tietojen luovuttamista koskevien säännösten suhde viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettuun lakiin.

37 §. Valiokunta ehdottaa rangaistustietojen säilyttämisaajan täsmentämiseksi, että pykälän 4 momenttiin lisätään säännökset siitä, että rekisterimerkintä rikoksesta poistetaan, jos teon rangaistavuus poistuu tai jos tieto perustuu päätökseen, joka ei ole vielä lainvoimainen, ja päätös sittemmin kumotaan. Hallinnollisten seuraamusten osalta valiokunta ehdottaa noudatettavaksi vastaavaa sääntelytapaa, eli myös niiden osalta päätös seuraamuksen merkitsemisestä voitaisiin tallettaa rekisteriin lainvoimaa vailla olevana, mutta myös tuolloin päätöksen kumoutuessa tieto tulisi välittömästi poistaa.

Valiokunta ehdottaa pykälän 5 momenttiin tehtäväksi teknisen tarkistuksen.

38 §. Saamansa selvityksen perusteella valiokunta ehdottaa selvytyksen vuoksi pykälän 1 momenttiin lisättäväksi säännöksen siitä, että Elin-

tarviketurvallisuusviraston olisi tehtävä ilmoitus Kansanterveyslaitokselle, jos rehu tai sen käyttö voi aiheuttaa vaaraa ihmisen terveydelle.

45 §. Pykälässä säädettäisiin hallinnollisten pakkokeinojen käytöstä. Perustelujen mukaan uhkasakkoa ja teettämistä koskevan päätöksen voisi tehdä Elintarviketurvallisuusvirasto ja teettämistä koskevan päätöksen myös työvoima- ja elinkeinokeskus. Valiokunnalle toimitetussa selvityksessä ehdotettua toimivaltajakoa on kuitenkin pidetty epäselvänä. Uhkasakkolain (1113/1990) mukaan hallinnollista pakkokeinoa (uhkasakko, teettäminen tai keskeyttäminen) käytetään päävelvoitteen toteuttamisen turvaamiseksi. Näin ollen päävelvoitteen ja siihen liittyvän uhan voi asettaa vain yksi viranomainen. Uhkia ei voida kerrallaan asettaa myöskään kuin yksi — joko siis uhkasakko tai teettämisuhka.

Edellä esitetyn perusteella valiokunta pitääkin tärkeänä, että pykälän 1 momenttia selvennetään siten, että päävelvoitteen ja siihen liittyvän uhan voisi asettaa vain yksi viranomainen eli Elintarvikevirasto. Sen vuoksi momentin viimeinen virke ehdotetaan poistettavaksi.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella maa- ja metsätalousvaliokunta ehdottaa,

että lakiehdotus hyväksytään muutettuna (Valiokunnan muutosehdotukset) ja

että hyväksytään yksi lausuma (Valiokunnan lausumaehdotus).

*Valiokunnan muutosehdotukset***Rehulaki**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §
(Kuten HE)

2 §

Soveltamisala

(1 mom. kuten HE)

Tämä laki ei koske rehua, jota käytetään *tutkimuslaitoksen tuotantokokeessa tai koe-eläinlaitoksen eläinkokeessa*. Eläinkokeista säädetään koe-eläintoiminnasta annetussa laissa (62/2006).

3 ja 4 §
(Kuten HE)

5 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

(1—9 kohta kuten HE)

10) *rehualan toimijalla* luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, joka toteuttaa mitä tahansa rehun tuotanto-, valmistus- ja jakeluvaihetta, sekä toimijaa, joka käyttää rehuja omistamiensa tai hallitsemiensa elintarviketuotantoeläinten ruokkimiseen; rehualan toimijana ei kuitenkaan pidetä toimijaa, joka harjoittaa yksinomaan:

(a—c kohta kuten HE)

d) *hoito- tai vapaa-ajankalastusta; (Uusi)*

(11—18 kohta kuten HE)

(2 mom. kuten HE)

2 luku

Rehuja koskevat vaatimukset

6 §
(Kuten HE)

7 §

Rehuaineet

(1 ja 2 mom. kuten HE)

Sen estämättä, mitä 2 momentissa säädetään, maa- ja metsätalousministeriö voi asetuksella kieltää tiettyjen rehuaineiden käytön, jos käytöstä voi aiheutua vakavaa vaaraa ihmisten tai eläinten terveydelle taikka ympäristölle. *Asetuksessa voidaan lisäksi säätää, että Elintarviketurvallisuusvirasto voi yksittäistapauksessa myöntää luvan poiketa mainitussa asetuksessa säädetystä kiellosta, jos voidaan varmistua siitä, että luvan kohteena oleva rehuaine ei aiheuta vaaraa ihmisten tai eläinten terveydelle taikka ympäristölle. Tällöin asetuksessa on lisäksi annettava tarkemmat säännökset luvan myöntämisen edellytyksistä.*

(4 mom. kuten HE)

8—15 §
(Kuten HE)

16 §

Tilapäiset rajoitukset

Jos on perusteltua syytä olettaa, että rehu voi aiheuttaa vakavaa vaaraa ihmisten tai eläinten terveydelle taikka ympäristölle, maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan tilapäisesti kieltää rehun valmistus, markkinoille saattami-

nen, käyttö, tuonti tai vienti taikka rajoittaa niitä sekä määrätä kielletyt rehut poistettaviksi markkinoilta tai alkutuotantopaikkojen ja muiden rehun hallussapitäjien varastoista. *Asetuksessa voidaan lisäksi säätää, että Elintarviketurvallisuusvirasto voi yksittäistapauksessa myöntää luvan poiketa mainitussa asetuksessa säädetyistä kielloista ja rajoituksista, jos voidaan varmistua siitä, että luvan kohteena oleva rehu ei aiheuta vaaraa ihmisten tai eläinten terveydelle taikka ympäristölle. Tällöin asetuksessa on lisäksi annettava tarkemmat säännökset luvan myöntämisen edellytyksistä.*

3 luku

Toiminnan harjoittamista koskevat vaatimukset

17—21 §
(Kuten HE)

4 luku

Viranomaiset ja niiden tehtävät

22 ja 23 §
(Kuten HE)

24 §

Valtuutetut tarkastajat

Sen lisäksi, mitä 23 §:ssä säädetään, Elintarviketurvallisuusvirasto voi käyttää valvonnassa apunaan tehtävään kirjallisesti valtuuttamiaan tarkastajia, jotka toimivat tehtävässään Elintarviketurvallisuusviraston valvonnassa. Tarkastajaan sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä hänen suorittaessaan tämän lain mukaisia tehtäviä. *Tarkastajan tehtäviä hoidettaessa aiheutettuun vahinkoon sovelletaan, mitä vahingonkorvauslaissa (412/1974) säädetään. Tarkastajalla tulee olla tehtävänsä hoitamiseksi riittävä rehuja koskeva tai muu lain*

noudattamisen valvonnan kannalta tarvittava ammattitaito.

Valtuutettuun tarkastajaan sovelletaan tämän suorittaessa tämän pykälän mukaisia tehtäviä, mitä hallintolaissa (434/2003), kielilaissa (423/2003) ja saamen kielilaissa (1086/2003) (poist.) säädetään. *Valtuutetulle tarkastajalle annettujen ja tarkastajan laatimien asiakirjojen julkisuudesta, tarkastajan vaitiolovelvollisuudesta ja asiakirjan julkisuuden toteuttamisesta säädetään viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999).*

(3 mom. kuten HE)

5 luku

Laboratoriot

25—27 §
(Kuten HE)

28 §

Laboratorioiden ilmoitusvelvollisuus

Rehualan toimijan käyttämän laadunvarmistuslaboratorion ja hyväksytyyn laboratorion on ilmoitettava eläimen ja ihmisten välillä mahdollisesti suoraan tai välillisesti siirtyvien tautien tai tartuntojen (zoonoosien) seurantaan ja valvontaan liittyvistä tutkimuksista ja niiden tuloksista Elintarviketurvallisuusvirastolle sekä toimitettava tutkimuksissa eristetyt mikrobikannat kansalliseen vertailulaboratorioon.

(2 mom. kuten HE:n 1 mom.)

Kansallisen vertailulaboratorion on pyydetäessä ilmoitettava Elintarviketurvallisuusvirastolle ja Kansanterveyslaitokselle epidemiologista seuranta varten tarvittavat tiedot sekä Elintarviketurvallisuusvirastolle lisäksi valvonnan ohjausta varten tarvittavat tiedot 1 momentissa tarkoitetuista mikrobikannoista. Kansanterveyslaitokselle toimitettavat tiedot eivät saa sisältää valvontakohteiden tunnistetietoja.

(4 mom. kuten HE:n 3 mom.)

6 luku

Valvonta29—33 §
(Kuten HE)

34 §

Tarkastus- ja tiedonsaantioikeus

(1 mom. kuten HE)

Valvontaviranomaisella sekä valtuutetuilla tarkastajilla on oikeus saada tässä laissa ja Euroopan yhteisön lainsäädännössä säädettyä tarkastusta ja valvontaa varten *välttämättömät* tiedot ja asiakirjat rehualan toimijalta. Rehualan toimijan on *pyydettyäessä* annettava valvontaviranomaiselle ja valtuutetuille tarkastajille kaikki tarkastusta ja valvontaa varten *välttämättömät* tiedot.

(3 ja 4 mom. kuten HE)

35 §

Salassa pidettävien tietojen luovuttaminen

Valvonnassa saadut tiedot ovat salassa pidettäviä siten kuin viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa ja valvonta-asetuksen 7 artiklassa säädetään.

Sen lisäksi, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetään, valvonnassa saatuja tietoja saa salassapitosäännösten estämättä luovuttaa:

1) 23 §:ssä tarkoitetuille viranomaisille tässä laissa säädettyjen tehtävien hoitamista varten;

2) syyttäjä, poliisi- ja tulliviranomaisille rikoksen selvittämiseksi. (Uusi 2 mom.)

36 §

(Kuten HE)

37 §

Valvontarekisteriin merkittävät tiedot

(1—3 mom. kuten HE)

Tiedot poistetaan rekisteristä kymmenen vuoden kuluttua siitä, kun toimija on ilmoittanut valvontaviranomaiselle toimintansa loppumisesta, tai siitä, kun toiminta on loppunut. *Rekisterimerkintä rangaistuksesta poistetaan kuitenkin, kun rangaistukseen tuomitsemisen syynä olleen teon rangaistavuus on poistettu. Jos rekisteriin merkitty tieto perustuu päätökseen, joka ei ole vielä lainvoimainen ja päätös sittemmin kumotaan, on tieto poistettava välittömästi kumoamista koskevan päätöksen saatua lainvoiman.*

Henkilötietojen käsittelyyn sovelletaan muutoin, mitä henkilötietolaissa (523/1999) ja viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetään.

(6 mom. kuten HE)

38 §

Valvontaviranomaisen ja valtuutetun tarkastajan tiedonantovelvollisuus

Jos valvontaviranomainen tai valtuutettu tarkastaja tietää tai tällä on syytä epäillä, että rehu tai sen käyttö voi aiheuttaa vaaraa ihmisten tai eläinten terveydelle taikka ympäristölle, on valvontaviranomaisen ja valtuutetun tarkastajan salassapitosäännösten estämättä ilmoitettava tästä välittömästi toimivaltaiselle ympäristö-, elintarvike-, eläinlääkintä- tai terveydensuojeluviranomaiselle. Ilmoitus tulee tehdä aina myös Elintarviketurvallisuusvirastolle. *Elintarviketurvallisuusviraston on tehtävä ilmoitus Kansanterveyslaitokselle, jos rehu tai sen käyttö voi aiheuttaa vaaraa ihmisen terveydelle.*

(2—4 mom. kuten HE)

39 §

(Kuten HE)

7 luku

Hallinnolliset pakkokeinot ja seuraamukset

40—44 §

(Kuten HE)

45 §

Uhkasakko ja teettäminen

Elintarviketurvallisuusvirasto voi tehostaa 40 §:ssä tarkoitettua määräystä, 41 §:ssä tarkoitettua kieltoa taikka 42 §:ssä tarkoitettua uudelleen käsittelyä, hävittämistä tai palauttamista koskevaa määräystä uhkasakolla tai uhalla, että tekemättä jätetty teetetään laiminlyöjän kustannuksella. *(Poist.)*

(2 mom. kuten HE)

46 ja 47 §
(Kuten HE)

8 luku

Erinäiset säännökset

48—53 §
(Kuten HE)

Valiokunnan lausumaehdotus

Eduskunta edellyttää, että annettavan rehulain vaikutuksia seurataan ja että

seurannan tuloksista toimitetaan maa- ja metsätalousvaliokunnalle selvitys vuoden 2009 loppuun mennessä.

Helsingissä 29 päivänä marraskuuta 2007

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Jari Leppä /kesk
vpj. Pertti Hemmilä /kok
jäs. Susanna Haapoja /kesk
Hannu Hoskonen /kesk
Anne Kalmari /kesk
Johanna Karimäki /vihr
Lauri Kähkönen /sd
Esa Lahtela /sd

Mats Nylund /r
Pentti Oinonen /ps
Petri Pihlajaniemi /kok
Erkki Pulliainen /vihr
Arto Satonen /kok
Katja Taimela /sd
Pekka Vilkuna /kesk
vjäs. Timo Kaunisto /kesk.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Carl Selenius.